

مفهومشناسی

آرامش در زبان فارسی به معنای آرامیدن، سکون، طمأنینه،آسایش، راحتی، استراحت، ایمنی و امنیت آمده است. مفهوم آرامش در قرآن با کیدواژه‌هایی مانند اطمینان، سکینه، سکن و مشتقات آن و… قابل پیگیری است (۱). اصطلاح سبک زندگی بر اساس دیدگاه‌های جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، علوم پزشکی و… در زمان‌های مختلف، تعاریف متعددی داشته است: از برآیند این تعاریف می‌توان گفت که سبک زندگی، مجموعه‌ای از رفتارهای درونی و بیرونی، وضعیت‌های اجتماعی و داری‌های فرد است که بر اساس گرایش خاصی انتخاب می‌کند.(۲)

عوامل آرامش

عوامل گوناگونی ممکن است انسان را نگران و پریشان کنند. ترس از آینده،میهمان‌دوهِ گذشته، تاریک، ضعف و ناتوانی در برابر مشکلات، احساس پوچی در زندگی، بی‌توجهی و قدرشناسی اطرافیان، سوءظن‌ها، تمهت‌ها، از دست دادن نزدیکان، دنیابریستی و دل‌خستگی در برابر آن، وحشت از مرگ و… همگی از عوامل اضطراب‌آفرین، وحشت‌زا و آرامش‌زدا هستند. در مقابل، عواملی همانند: ایمان، یاد خدا، توکل، تلاوت قرآن، مطالعه، صبر، الگوگیری از نیکان، بررسی تجربه‌های تاریخی، توبه، محبت کردن و محبت دیدن و… آرامش‌آفرین، وحشت‌ زدا و اطمینان آورند.

عوامل آرامش را می‌توان به سه دسته «بیشی»، «گرایش» و«فتاری» تقسیم کرد. از آنجا که ارائه همه عوامل یاد شده از حوصله این مقاله خارج است، در هر دسته به سه عامل مهم اشاره خواهد شد.

۱- **عوامل بیشینی**

منظور از بیشینی، جهان بینی است که به دو گونه الهی و مادی تقسیم می‌شود. بیشین الهی بر ایمان به خدا استوار است؛ در خلاف بیشین مادی که خداوند را باور ندارد. داشتن جهان‌بینی الهی یکی از مهم‌ترین ارکان آرامش حقیقی و واقعی است. در بیشین الهی، انسان خدامجور است و همه هستی را در پیوند با آفریدگار می‌بیند. مهم‌ترین عوامل بیشینی آرامش خانواده در سبک زندگی فاطمی عبارتند از:

تقویت ایمان

انسان مؤمن بنیان‌های اعتقادی خویش را مستحکم و خلیل‌ناپذیر بنا می‌کند و در مقام عمل، فقط به انجام تکالیف الهی نظر دارد. به دل چنین شخصی هیچ گاه هراس آلوده‌راه نمی‌یابد؛ زیرا خود را مالک حقیقی ثروت و صاحب اختیار در تصمیم‌گیری‌ها نمی‌بیند بلکه خود را فقط امتداد خاوند روی زمین و موظف به شناخت خیر و شر بر اساس دستورات خاوند می‌داند و

حضرت علی(ع)
«ع» پس از شهادت حضرت فاطمه(س) مایه آرامش خاطر نشان را از دست دادند و در فقدان ایشان این‌گونه نجوا کردند: ای دختر محمد(ص)، پس از تو برای تسلی خاطر به که پناه برم بعد از تو یا چه کسی تسلا جویم و آرام گیرم؟»

در هر حال، تحریر سربرسی خداوند قرار دارد. در آیه ۲۵۷ سوره مبارکه بقره آمده: «خداوند ولی و سرپرست کسانی‌است که ایمان آورده‌اند، آنها را از ظلمت‌ها به سوی نور بیرون می‌برد.»(۳)

اما انسانن ای ایمان از شیطنتوانه مستحکم روحی و روانی مجرم و مضطرب و سرگردان است:(۴) «وای تو محمد اشاره دارد به: «اما کافران مولای ندارند.»

هر چه درجه ایمان بالاتر باشد، آرامش روحی بیشتر خواهد شد. در این مندرجه ایمان فاطمه(س) به گونه‌ای بود که پیامبر اعظم(ص) در این باره می‌فرمایند: «همانا قلب و تمام جوارح دخترم فاطمه(س) ملو از ایمان و یقین است؛ به طوری که بالاتر از آن مرتبه، ایمان و یقینی قابل تصور نیست.»(۵)

پرشش و پاسخ زیر، نشان‌دهنده اوج آرامش و اطمینانی است که حضرت زهرا(س) در سایه ایمان کسب کرده بودند. روزی پیامبر(ص) «ای دخترخان پرسیدند، فاطمه! چه حاجتی داری؟ هم‌کنون فرشته وحی از طرف خدا پیام آورده

که هر چه بخواهی تحقق می‌پذیرد.» حضرت(س) در پاسخ فرمودند: «لذتی که از خدمت فاطمه حق می‌برم، مرا از هر درخواستی باز داشته است. حاجتی جز این ندارم که بیوسعت ناظر جمال زینا و والای خداوند باشم.»(۶)

یاد و ذکر خدا

نگرانی و اضطراب یا از ترس است یا ناتوانی، کسی که همواره به یاد خدا باشد و او را سرچشمه همه صفات کمال و منزلت او هرگونه نقصان بداند، قلبش به یاد او آرام می‌گیرد. تعریف سیداق سنخ از فصل ماضی به فعل مضارع در آیه ۲۸ رعد، «همان کسانی که ایمان آورده‌اند و دل‌هایشان

جراغ‌های مسجد دسته دسته روشن می‌شوند، الحمدلله، ده شب مجلس یا بردباری برگزار شد. آقا سید مددی که از پهلای منبر پایین می‌آید، حاج شمس‌الدین - بانئ مجلس - هم کم‌کم از میان جمعیت راه باز می‌کند تا به او برسد. جمعیت هم همین‌طور که سلام می‌کنند راه، باز می‌کند تا دم در مسجد. وقت خداحافظی، حاجی دست می‌کند در چیب کتشد... آقا سید، ناناقل است، اجرتن با صاحب اصلی محفل...

- دست شامی در باکت، بزگوار!
- سید محمد باکت را بدون اینکه حساب کتاب کند بر می‌آید. دست‌ها بود که دخل را سپرده بود دست بگردد... آقا سید، حاج مرشد شامو را تو دم در منزلت همراهی می‌کنند... حاج مرشد، پیرو ۶۰ ساله، لیخندزنان نزدیک می‌شود.تعلّمس دهای حاج شمس و راهی راه.

آرامش یکی از نیازهای مهم روحی و روانی همه انسان هاست. بشر در طول زندگی در این جهان با نگرانی‌ها و اضطراب‌های بسیاری دست به‌گیربان است. مسئله‌ی بی‌قراری و اضطراب در سال‌های اخیر در خانواده‌ها شکل جدی تری به خود گرفته و باعث نگرانی جدی آحاد جامعه و مسئولان شده است.

در دین اسلام نیز آرامش به شکلی ویژه مورد توجه قرار گرفته و بخش وسیعی از آموزه‌های اسلام به آن اختصاص یافته است. دانشمندان اسلامی آرامش را پدیده‌ای الهی شمرده‌اند که از سوی فرشتگان بر دل‌های مؤمنان فرود می‌آید و زمینه‌ساز تقویت ایمانشان است؛ همان‌گونه که اضطراب و نگرانی از جانب شیطان بر دل‌های آلوده به گناه جنگ می‌اندازد و زمینه‌ساز فسق و کفر می‌شود.

با مراجعه به قرآن کریم و سیره ائمه معصومین «ع»، به‌ویژه روش و سبک زندگی حضرت فاطمه زهرا(س) و امیر مؤمنان علی «ع» می‌توان عوامل آرامش خانواده را

معارف Maarefkayhan@Kayhan.ir

استخراج و ارائه کرد.
پاسخ این پرسش که «از منظر دینی، چگونه می‌توان خانواده را به یک محیط امن و آرام تبدیل کرد؟» یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های خانواده‌های امروز ماست. بررسی قرآن کریم و شیوه و سبک زندگی اولیای الهی به عنوان بهترین الگوهای بشریت، کامل‌ترین راه برای پرورش یاد شده فراهم می‌کند.

قرآن کریم داشتن الگو و اسوه را امری ضروری می‌داند و افرادی را به عنوان الگوهای جامعه معرفی می‌کند. پیامبر اعظم«ص»، حضرت ابراهیم«ع» و پیروان ایشان از اسوه‌های قرآنی هستند. (احزاب، ۲۱؛ متحنه، ۴ و ۶)
ائمه معصومین«ع» نیز از بهترین اسوه‌هایی هستند و همه باید از سبک زندگی آن بزرگواران پیروی کنیم. در این بین حضرت فاطمه «س»، اسوه اسوه‌ها و الگوی اولیای الهی است که به این مهم در مقاله فرارو که از مجله پاسدار اسلام شماره ۴۵۵-۴۵۶ انتخاب شده،بر آئیم عوامل ایجادکننده آرامش خانواده در سبک زندگی حضرت زهرا(س) و ابررسی و تبیین کنیم.

محمدعلی محمدی

عوامل آرامش خانواده

هر سبک زندگی حضرت زهرا(س)

ابراز محبت، تشویق و تأیید، گوش دادن به سخنان هدیدگر، سیاسگذاری و خودداری از سرزنش متبلور بود.
خطاب‌های زیبا و محترمانه حضرت علی «ع» وحضرت فاطمه«س» به یکدیگر، خودداری حضرت فاطمه «س» از سرزنش حضرت علی «ع» در هنگام فقر و ناداری، استقبال و بدرقه شایسته از حضرت علی «ع»، اهدای هدایای زینتی حضرت فاطمه «س»، بعد از سبک حضرت علی(ع) و حق‌شناسی و سپاسگزاری و دلجویی آن دو بزرگوار از یکدیگر روشنی است که در این خانواده جاری و ساری بود.(۸)

حضرت علی «ع» پس از شهادت حضرت فاطمه «س» مایه آرامش خاطرشان را از دست دادند و در فقدان ایشان این‌گونه نگرند: «ای دختر محمد(ص)، پس از تو برای تسلا خاطر به که پناه برم، بعد از تو یا چه کسی تسلا جویم و آرام گیرم؟»(۹)

۲- عوامل رفتاری

«بیشش» «گرایش» موجب پیدایش رفتار می‌شود. سه عامل از مهم‌ترین عوامل رفتاری آرامش خانواده در سبک زندگی حضرت فاطمه «س» از قرار زیر است:

بهداشت روانی خانواده

بهداشت روانی عبارت است از روش‌ها و تدبیرهایی که زندگی راحت و بدون دغدغه و اضطرابی را در مسیر رشد و تعالی همه‌جانبه تأمین کند.
بهداشت روانی فرآیند و مجموعه برنامه‌ریزی‌هایی‌است که موجب پیشگیری، درمان و حفظ مداوم سلامت حاصله می‌شود تا شخصی بتواند وارد یک زندگی رضامندانه شود.
بدون همسرشان فاطمه «س» در سطح مطلوب بهداشت روانی باید از جهات متعددی به صورت فردی و اجتماعی فعالیت‌هایی صورت گیرند، از جمله در زمینه مسائل مربوط به انگیزه‌های افراد و انگش‌های روانی آنان، مسائل مربوط به ساختار خانواده و روابط آن و...(۱۰)

هیچ پادش و تشکری از شما نمی‌خواهیم».
بنابر روایات متعدد شیعه(۱۱) و سنی(۱۲) شأن نزول آن مربوط به از خودگذشتگی امیرمؤمنان، علی «ع» چراغ فروروع) در خانه‌های قرار دارد که خداوند آن فرموده دیوارهای آن را بالا براند (تا از دستبرد شیطاین و هوسایان در امان باشد)، خانه‌هایی که نام خدا در آنها برده می‌شود و صبح و شام در آنها تسبیح و «می‌گویند» در روایات تفسیری فراوانی که از شیعه و اهل سنت نقل شده، خانه حضرت فاطمه «س» از مصداق آیه معرفی شده است. به عنوان نمونه در روایتی می‌خوانیم:

دائمی بر سر خانواده خواهد افتاد. خانه حضرت فاطمه«س» از منزلی بود که خداوند درباره آن فرموده مبارکه که نور می‌فرماید: «(این چراغ فروروع) در خانه‌های قرار دارد که خداوند آن فرموده دیوارهای آن را بالا براند (تا از دستبرد شیطاین و هوسایان در امان باشد)، خانه‌هایی که نام خدا در آنها برده می‌شود و صبح و شام در آنها تسبیح و «می‌گویند» در روایات تفسیری فراوانی که از شیعه و اهل سنت نقل شده، خانه حضرت فاطمه «س» از مصداق آیه معرفی شده است. به عنوان نمونه در روایتی می‌خوانیم:

پرسیدند منظور چه خانه‌هایی است؟ فرمودند: خانه‌های پیامران.
ابوبکر پرسید: این خانه اشاره به خانه فاطمه و علی «ع» (کرد) نیز از آن جمله است؟ پیامبر(ص) فرمودند: آری این از برترین آنهاست.
روشن است که در چنین خانه‌ای آرامش موج می‌زند.
از این رو برابر روایات، حضرت فاطمه «س» و حضرت علی «ع» در طول عمر هیچ‌گاه کاری که باعث رنجش یکدیگر شود، انجام ندادند و امام علی «ع» با دیدن حضرت فاطمه زهرا(س) به آرامش می‌رسیدند.(۱۳)

خانواده حضرت زهرا(س)
بهترین مصادیق قرآنی اینار هستند. در سوره انسان، آیات ۷ و ۸ به این الگوی عملی اینار خلاصانه اشاره شده است: «و غذای(خود) را با اینکه به آن علاقه(و نیاز) دارند، به مسکین» و «یتیم» و «اسیر» می‌دهند و (می‌گویند): ما شما را به خاطر خدا اطعام می‌کنیم، و هیچ پاداش و تشکری از شما نمی‌خواهیم». بنابر روایات متعدد شیعه و سنی شأن نزول آن مربوط به از خودگذشتگی امیرمؤمنان علی «ع» و همسرشان فاطمه«س» و دو فرزندشان حسن و حسین«ع» در اتفاق تنها کارِ شب خود به نیازمندان در سه شب متوالی است.

خانواده است(۱۴) پیامبر اکرم«ص» توصیه می‌کند که مهر و محبت و دوستی خود را ابراز کنید. این سخن که مرد به همسرش بگوید دوستت دارم، هیچ‌گاه از دل زن پاک نمی‌شود.(۱۵) همچنین آن حضرت در حدیثی قدسی، از محبت و تعاون میان برادری و دوستی بین دو نفر را نشان می‌دهد.(۱۶)
به آرامش و اطمینان یاد می‌کنند.(۱۷)
روایط بنوادگی حضرت علی «ع» و حضرت زهرا «س» برای تأمین آرامش و امنیت خاطر و غذای خود و محبت و محبت و تکریم و احترام به یکدیگر استوار بود. این محبت و احترام متقابل در شیوه صدا زدن یکدیگر، خوشرویی،

خانواده حضرت زهرا(س) بهترین مصادیق قرآنی اینار هستند. در سوره انسان، آیات ۷ و ۸ به این الگوی عملی اینار خلاصانه اشاره شده است: «و غذای(خود) را با اینکه به آن علاقه(و نیاز) دارند، به مسکین» و «یتیم» و «اسیر» می‌دهندو (و می‌گویند): ما شما را به‌خاطر خدا اطعام می‌کنیم، و

سید؛ ولی مشتری بودا
پاکت را بیرون می‌آورد و سمت زن می‌گیرد:

این، مال صاحب اصلی محفل است! من هم تشمردم. مال امام حسین(ع) است... تا وقتی که تمام نشده، کنار خیابان نایست...
سید به حاج حلیان می‌شود و دور... انگار باران چشم‌های زن، تمامی ندارد...***

چندسال بعد.نمی‌دانم چندسال... حرم صاحب اصلی محفل!
سید، دست به سینه از رواق خارج می‌شود، زیر لب همین سوره سلام می‌دهد و دور می‌شود، به در صحن که می‌رسد، نگاهش به نگاه مردی گره می‌خورد و زنی به شدت محبوب که کنارش ایستاده.

مرد که انگار مدت مدیدی است سید را می‌پایید، زندگی می‌آید و عرض ادبی:
- حاج آقا! به خدا مجبورم احتیاج دارم...
- بزرگواری کنید و ایشان را صدا کنید. به ما نمی‌خورد مشتری باشیم؟!
حاج مرشد، بالاخره با اکره راضی می‌شود. این بار او مضطرب از طرف و آن طرف را نگاه می‌کند و سمت زن می‌رود.
زن که انگار تازه حواسش جمع آنها شده، کمی خوشان را جمع و جور می‌کند.
به قیافه‌هاش که نمی‌خوردم مشتری باشم!
حاج مرشد، کماکان زیرلب استغفرالله می‌گوید.

دوری ایشان اظهار بی‌تابی و ابراز می‌کردند که مشتاق دیدارشان هستند.(۱۸) حتی سختی‌ها و مشکلات زندگی این مناع مزاح کردن ایشان با همسرشان نمی‌شد.(۱۹)

صبر

بردباری به تقویت شخصیت و افزایش توانایی انسان در برابر سختی‌ها و بارهای سنگین زندگی می‌انجامد و اعتدال روانی او را حفظ می‌کند؛ از این‌رو خداوند در دو آیه به یاری جستن از صبر و نماز در مشکلات زندگی دعوت کرده است. (بقره،آیه ۱۵۳؛ بقره،آیات ۱۵۵تا ۱۵۷)

با بررسی سیره حضرت فاطمه «س» درمی‌یابیم که آن حضرت در خانواده و مواجهه با مشکلات زندگی همواره صبور بودند و بردباری ایشان باعث می‌شد که در زندگی خانوادگی آرامش داشته باشند.

احترام و اطاعت

یکی از مهم‌ترین عوامل آرامش در خانواده، احترام همسران به هم و اطاعت از یکدیگر است. اطاعت نباید کوکرگواشه و بدون آگاهی باشد یا منجر به زورگیری یکی از همسران به دیگری شود. پیروی حضرت فاطمه «س» از حضرت علی «ع» از روی آگاهی و اعتقاد بود. حضرت زهرا(س) «به علم و ایمان و عقل و تدبیر شوهرشان آگاه بودند و به چرایی اعمال دستورات همسرشان اعتقاد داشتند. هر چند حضرت علی «ع» هیچ‌گاه همسرشان را عصیان‌ی و به کاری مجبور نکردند، اما حضرت فاطمه «س» حتی در مواردی هم که نظرشان با نظر امام علی «ع» یکسان نبود، باز هم نظر ایشان را به خواسته خود ترجیح می‌دادند. چشم‌پوشی از نفرین کردن به کسانی که به حضرت ظلم کرده بودند.(۲۰) و حتی اجازه دادن به آنان برای ورود به منزل(۲۱) نمونه‌هایی از اطاعت صدیقه طاهره«س» از همسر گرامی‌شان بود.

مولای متقیان حضرت علی «ع» هنگام خطاب به حضرت فاطمه«س»، اوصاف و القاب یا کنیه ایشان و عباراتی نظیر، «سورم‌های آراذه‌ای بهترین زن جهانینان‌ای دختر برگزیده پیامبر» و... را به کار می‌بردند.

نتیجه سخن آنکه عوامل تقویت آرامش خانواده را می‌توان به سه دسته بیشینی، گرایشی و رفتاری تقسیم کرد:
۱- تقویت ایمان، یاد خدا و معرفت نسبت به امام زین‌العابدین مهم‌ترین عوامل بیشینی آرامش خانواده هستند.

۲. حسن خلق، ایثار و ابراز محبت مهم‌ترین عوامل گرایشی تقویت آرامش در خانواده‌اند.
۳. بهداشت روانی، صبر و احترام و اطاعت، مهم‌ترین عوامل رفتاری تقویت آرامش خانواده فاطمی محسوب می‌شوند.

حضرت زهرا(س) چنان بودند که گاهی خودشان گریسونه می‌ماندند، ولی غذای حضرت علی(ع) و فرزندانشان را تأمین می‌کردند و برای آنکه همسرشان خجالت نکشند کمبود مواد غذایی را به اطاعشان نمی‌رساندند.

بی‌نوشته‌ها:

۱-رک: دهخدا و ممین، ذیل واژه ۲- رعد، ۲۸ ۳- فصح، ۴: ۴- توبه، ۱۰۳- امام ۴، ۶- رعد، ۵- دائره المعارف قرآن کریم، ج ۱، ص ۱۵۵ ۶- کرم ۱، ص ۹۹
۷- در خوبی در بی‌نوشته‌ها و خستگی‌ها و ناراحتی‌های شان زودبه شوند و بار مشکلاتشان سبک و دلشان امیدوار شود.
حضرت فاطمه «س» برای ایجاد بهداشت روانی در خانواده از بازی با کودکان و سرگرم کردن آنان غافل نمی‌شدند. حضرت با فرزندان امام حسن «ع» بازی می‌کردند، او بالا می‌انداختند و می‌فرمودند، «بسررم حسن!» مانند پدرت باش. ریسمان ظلم را از حق بازکن. خدایی را بپرستش کن که صاحب نعمتی‌های متعدد است و هیچ‌گاه با فاطمه صاحبان ظلم و تعدی، دوستی مکن.»(۲۲)

۱۷-رک: همان، ج ۲، ص ۲۹۶- ۱۸- محدث نوری، التفسیرکامل، ج ۱۱، ص ۱۸۷، ۱۹- طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۷، ص ۲۲۷-۲۰ مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲۱۱-۲۱۱ جرانئ، التریقات، ص ۹۹-۲۰ طبرسی، مجمعالبیان فی تفسیر القرآن، ج ۱۰، ص ۶۱۱-۲۳- زمخشری، الکشف، ج ۴، ص ۲۷۰؛ فخرزای، التفسیر الکبیر، ج ۲۰، صص ۲۴۴-۲۴۴- ۲۴- ابن‌شاذان قمی، مائنه مفید، ج ۴۳، ص ۶۰-۲۵ ۲۱- کلبینی، کافی، ج ۵، ص ۵۶۹، ۲۷- سیوطی، الدرالمستور، ج ۴، ص ۲۸۲-۲۸۲-رک: سید قطب، بی‌نوشته‌ها و معید معارف، ج ۲۹- مجلسی، بحار الانوار، ج ۴۳، صص ۳۰-۲۰ کتبی، بی‌نوشته‌ها و معید معارف، ج ۲۰، ص ۳۱۰-۲۱ شهر آشوب، المنالقی، ج ۳، ص ۲۸۹-۳۲- مجلسی، بحارالانوار ج ۳۸، صص ۳۴۳-۳۳- مفید، الارشاد، ص ۱۱۵- ۲۴- ابن‌شاذان قمی، مائنه مفید، من مناقب امیرالمؤمنین علی‌بن‌ابی‌طالب(ع)، ج ۸۰-۳۵- عیاشی، تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۶۷- مجلسی، بحارالانوار، ج ۲۸، صص ۲۲۸-۳۶- مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۱۹۸، ۳۷- همان، ج ۴۳، صص ۱۱۷، ۱۹۸- ج ۲۸، ص ۲۰۳-...

صفحه ۷

یک‌شنبه ۴ دی ۱۴۰۱

اول جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ - شماره ۲۳۲۰۲

چراغ راه

بهترین الگوی همسرداری

قالق فاطمه(س):
خیارکم الینکم مناکبه و اکرمکم لنسائکم».
حضرت فاطمه(س) فرمود: بهترین شما کسی است که در شداید و بخورد با دیگران نرمخوتر باشد و گرم‌ای ترین رفتار را با همسرش داشته باشد(نسبت به آنها مهربان و بخشنده باشد).(۱)

۱- کنز العمال، ج ۸، ص ۲۲۵

حکایت خوبان

اولویت در دعا کردن

امام حسن(ع) می‌فرماید: شبی مادرم فاطمه(س) را دیدم که در محراب عبادت خویش ایستاده و تا سپیده‌دم همواره در حق زان مومن با بردن ذکر نام آنها بسیار دعا می‌کرد ولی در حق خود داعی نمی‌کرد! گفتم: مسأدر! چرا همان گونه که برای دیگران دعا می‌کنی در حق خود دعا نمی‌کنی؟ فاطمه(س) فرمود: بسرم! ناگشت همسایه سپس اسحق خانه «لِحجر نول‌الرد»(۱)

پیامبر(ص) فرمود: ای سلمان! دخترم فاطمه(س) ایمان به خدا چنان در اعماق دل و روحش نفوذ کرده که برای عبادت خداوند خودش را از همه چیز فارغ می‌سازد.(۲)

۱- بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۱
۲- همان، ص ۴۶

پرشش و پاسخ

دلایل برتری بانوی دو عالم

پرشش:

چرا حضرت فاطمه(س) در یک عمر کوتاه کمتر از بیست سال، نه تنها سرآمد همه زنان عالم شد، بلکه گوی سبقت را از بسیاری از مردان نیز ربود؟

فضایل حضرت زهرا(س) در ابعاد مختلف بازآزد خاص و عام است. در اینجا برخی از شاخص‌ترین فضایل این بانوی بزرگ جهان اسلام و نسبت‌ها را ذیلا مطرح می‌کنیم:

شایسته ترین فرد به پیامبر(ص) از حیث سخن

این فضیلت منحصر به فرد حضرت فاطمه(س) را از زبان یکی از علمای بزرگ اهل سنت نقل می‌کنیم. حاکم نیشابوری از عایشه نقل کرده که: «هن از حیث سخن و حدیث احدی را شبیه‌تر از فاطمه(س) در رسول خدا(ص) ندیدم. هر گاه که وی بر رسول خدا(ص) وارد می‌شد، آن حضرت به احترامش از جای برمی‌خاست، دستش را می‌گرفت و او را می‌بوسید و در جای خود می‌نشاند» این دانشمند بزرگ اهل سنت بعد از ذکر این حدیث می‌گوید: این حدیث با معیارهایی که بخاری و مسلم نیشابوری برای حدیث ذکر کرده‌اند، صحیح است. هر چند آن در کتاب‌هایشان نیاورده‌اند. (مسندکرب الصحیحین، ج ۳، ص ۱۵۴) نامبرده در کتاب نفیس و معتبر خود «مسندکرب الصحیحین» درباره فضیلت و محبت و سیره حضرت زهرا(س) حدود پنجاه حدیث از طرق گوناگون نقل کرده و خودنیز به اعتبار آنها گواهی داده است. (همان، ص ۱۵۱ تا ۱۶۴) البته احادیث زیادی که محدثان محقق شیعه در کتابهای ارزشمند خود از طرق گوناگون در این باره ذکر کرده‌اند، هم جایگاه خاص خود را دارد.

بنابراین به جرأت می‌توان گفت که فاطمه(س) نمونه و خلاصه رسول خدا(ص) بود. این حقیقتی است که خوبوی و روشنی از ستون معتبر اسلامی استفاده می‌شود. زندگی کوتاه اما پرپار و اثر و برکات فراوان آن وجود مقدس نیز شاهد دیگری بر این مدعا است. «اما برای قضاوت در این باره مدرکی جز خطبه مسجد آن بزرگوار در دست نداشته باشیم، همان برای ما کافی است.

ابن ابی‌الحدید دانشمند بزرگ اهل سنت این خطبه را از طرق گوناگون به یکی از آنها به حضرت زینب(س) می‌رسد نقل کرده است. (شرح نهج‌البلاغه فی ابی‌الحدید، ج ۱۶، ص ۲۱۱ تا ۲۱۳)

این خطبه را یک بانوی جوان و دافغیده، ضمن استیضاح قدرت حاکم، یک دوره کامل معارف اسلامی را از اصول گرفته تا فروع، از فلسفه عبادات گرفته تا بیان بعضی از احکام اصولی اسلام و... آنچنان رسا و گویا ایراد می‌کند که صدایش برای همیشه در تاریخ ثبت می‌شود، خطبه‌ای که بسیاری از محققان و دانشوران در تاریخ به شرح و بسط و تفسیر آن پرداخته‌اند، اما هیچ یک حتی ادعای رسیدن به کنه و عمق آن را نکرده‌اند. در منابع روایی شیعه و سنی فضایل فراوانی برای حضرت فاطمه(س)

بیان شده که برخی از اهم آنها عبارتند از:

۲- برترین بانوی عالم:
در احادیث و زیارت‌های حضرت فاطمه(س)! و برترین بانوی عالم معرفی شده است.

۳- یازن قرن پیامبر اکرم(ص):
براساس حدیث بضعه که در منابع شیعه و اهل سنت از رسول خدا(ص) نقل شده فاطمه پاره تن پیامبر(ص) است. حدیث بضعه یکی از دلایل اثبات عصمت حضرت زهرا(س) از سوی عالمان شیعه بوده است.

۴- خشودگی و خشمس فاطمه(س) خشنودی و خشم خدا:
براساس برخی روایات نبوی از جمله حدیث بضعه خداوند با خشنودی فاطمه(س) خشنود و با خشم او خشمگین می‌شود.»

۵- گفت‌وگو با فرشتگان:
براساس احادیث، فرشتگان الهی همچون جبرئیل بر حضرت فاطمه نازل می‌شدند و او را از مطالب گوناگون همچون رویدادهای گذشته و آینده باخبر می‌کردند. مجموع آن مطالب توسط امام علی(ع) نوشته شده و مشخص فاطمه(س) نامیده شده است. فاطمه(س) را به دلیل گفتگو با فرشتگان محدثه نیز نامیده‌اند!

۶- در یاری علم:
براساس روایتی از امام صادق(ع) فاطمه (س) و

علی(ع) دو دریای ژرف علم معرفی شده‌اند.
۷- همتای امام علی(ع):
در برخی احادیث فاطمه(س) همتا و هم مرتبه امام علی(ع) شمرده شده است. و فرموده‌اند: که اگر علی(ع) نبود، تا روز قیامت همتای شیعه و سنی فضایل فراوانی برای فاطمه(س) بافت نمی‌شد.

۸ - - - - -

سلوک عارفانه

فاطمه الزهرا(س)

فاطمه‌الزهرا(س) لیلۃالقدر است

باید فاطمه‌زهرا(س) لیلۃالقدر باشد برای اینکه امام، قرآن ناطق است و یازده قرآن ناطق از این لیلۃالقدر به وجود آمده و نازل شده است. حرف خوش‌بختانی است که ابتدا داشتم و لکن رقم حدیث را پیدا کردم که در حدیث خودم در تفسیر کوفی هست که امام صادق(ع) می‌فرماید: «من عرف فاطمه حق معرفتها فقد ادرك لیلۃالقدر» آری انسان کامل، قرآن ناطق است و حضرت فاطمه(س)، مادر یازده امام معصوم، قرآن ناطق است، باید بدین مناسبت آن حضرت لیلۃالقدر باشد.(۱)

صفحه معارف روزهای شنبه، یک‌شنبه
سه‌شنبه و پنج‌شنبه منتشر می‌شود
تلفن‌های مستقیم: ۰۲۹۶۱۹۹۱ - ۳۲۲۲۱۱ - ۳۵۲۰۲۳۲۱
MaarefKayhan@Kayhan.ir